

Müze Algısı ile İlgili Son 20 Yılda Türkiye’de Yapılan Çalışmaların Literatür Değerlendirmesi Yöntemiyle Analizi

Analysis of the Studies that Related to Museum Perception to the Last 20 Years Conducted in Turkey with Literature Assesment Methods

İpek YILDIRIM¹

Gönderilme Tarihi: 16.09.2020 - Kabul Tarihi: 15.05.2021

Özet

Çalışma, geçmişten günümüze gerek kültürel gerekse tarihsel sebeplerle ziyaret edilen müzeleri ve müze mekânlarında ziyaretçi algısına dayanan çalışmaları konu etmektedir. Çalışmanın amacı; 18.yüzyıldan bu yana aktif olarak kültürel ve sosyal anlamda, sonrasında eğitim anlamında faydalandığımız mekanlar olan müzelerin işlevini ve müze algısını son 20 yılda ülkemizde gerçekleştirilen çalışmalar üzerinden belirlemektir. Araştırmanın son 20 yıl olarak sınırlandırma sebebi güncel durumu tespit edebilmek ve 2000’li yıllar itibarıyla tüm alanlarda etkisini gösteren teknoloji çağının bu alandaki etkilerini yorumlayabilmektir. Çalışma nitel yöntemle oluşturulmuş ve literatür değerlendirmesi tekniğinden faydalanılmıştır. Müze algısına dayanan araştırmalar bu çalışma sonucunda; Eğitim Algısına Yönelik Çalışmalar, Müzelerde Deneyim ve Hizmet Kalitesine Yönelik Çalışmalar ve Çevresel Faktörlerin Müze Algısına Etkisine Yönelik Çalışmalar olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. Çalışma ile gelişen teknoloji ve güncel gereklilikler doğrultusunda müzelerin salt eser sergilenen ya da korunan yerler olarak beklentileri karşılamadığı ve müze kavramında, müze mekânlarında dolayısıyla müze algısında değişiklikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müze, algı, müze algısı, kullanıcı deneyimi, literatür değerlendirmesi.

Abstract

The study focuses on the studies based on the perception of visitors in museums and museum spaces that have been visited for both historical and both cultural reasons. The aim of this study is to determine the function and perception of museums, which are the places that we actively benefit from in terms of education, culturally and socially since the 18th century, through studies conducted in our country in the last two decades. The reason for limiting the research in the last twenty years is to be able to determine the current situation and to interpret the effects of the age of technology in this field as of 2000s. The study was designed with qualitative method and literature review technique was utilized. The researches based on the perception of the museum are gathered under three headings: Studies on Education Perception, Studies on the Experience and Service Quality in Museums and Studies on the Effects of Environmental Factors on Museum Perception with the data obtained from this study. According to the findings the study, it is concluded that with the developing technology and current requirements, the museums do not meet the expectations as exhibited or protected places, and there are changes in museum concept, museum spaces and therefore museum perception.

Keywords: Museum, perception, museum perception, user experience, literature review.

Atıf: Yıldırım, İ. (2021). Müze Algısı ile İlgili Son 20 Yılda Türkiye’de Yapılan Çalışmaların Literatür Değerlendirmesi Yöntemiyle Analizi. *Modular Journal*, (4)1, 30-45.

¹ Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, ipekyldm22@gmail.com | ORCID: 0000-0001-8782-9943

1. Giriş

17. yüzyıl sonlarına doğru tarihi eserlerin korunması ve sergilemesi amacıyla ortaya çıkan müze ve müzecilik olgusu bulunduğu dönemin sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi koşullarından etkilenerek zaman içinde işlev değişikliğine uğramıştır. Bu değişiklikte birlikte sergileme ve koruma fonksiyonları yerini eğitim, kaliteli vakit geçirme, geçici sergi gibi eylemlere bırakmıştır. Bulunulan dönemin koşul ve gerekliliklerine uyum sağlayabilmek amacıyla gerçekleşen bu değişimi ziyaretçi algısına dayanan ve ülkemizde gerçekleştirilen çalışmalar üzerinden belirlemek amacıyla oluşturulan çalışma Dergi Park'ta yer alan Türkçe ve son 20 yılda gerçekleştiren makaleler üzerinden şekillenmiştir.

Araştırma ile ulaşılmak istenilen hedef, müzelerin güncel işlevlerini ve kullanıcılardaki müze algısını belirlemek, ayrıca müzelerin sadece tarihi eser sergilenen mekanlar olmadığını eğitim, eğlence, kültürel aktive vb. pek çok sebeple müze ziyaretinde bulunulabileceğini ortaya koyarak müzelerin önemini vurgulamaktır.

Çalışma sonucunda, güncel gereklilikler ve yenilikler doğrultusunda müze algısının ve işlevinin de değiştiği, müzelerin sadece tarih öğrenmek ya da eser görmek için gidilecek mekanlar olarak algılanmadığı, müzelerden eğitim anlamında yoğun olarak faydalanılmaya başlandığı ve müze algısının çoğunlukla olumlu olduğu genel sonuçlarına ulaşılmıştır.

2. 20. ve 21. Yüzyıllarda Müzecilik Anlayışı

Müze sözcüğü, Grekçe 'Mouseion' kelimesinden gelmektedir. Bu kelime Yunan mitolojisinde 'İlham Perileri' olarak adlandırılan tanrıçalara adanan tapınak anlamındadır. Aynı kelime Latince ve diğer batı ve dünya uluslarının dillerine ise 'museum' şeklinde geçmiştir (Gerçek, 1999).

Hasol tarafından tanımlandığı şekliyle müze; kültür, sanat, bilim ve teknik yapıtlarının görülüp yararlanılması amacıyla korunduğu, değerlendirildiği ve sergilendiği yerdir (Hasol, 2005).

Başka bir tanıma göre ise müze, "*Özel olarak korumak veya ziyaretçilerin görmesi için tahsis edilen bir kapalı mekânda sergilemek üzere, geniş bir kullanım alanı içinden seçilmiş doğal ya da yapay nesnelere -sanat eserleri ya da kültür, bilim ve teknikle ilgili koleksiyonların korunduğu ve sergilendiği yapı ya da yer*" olarak tanımlanır (Karabıyık, 2007: 3).

Müze; "*Toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevreye dair tanıklık eden malzemelerin üzerinde araştırma yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve beğeni doğrultusunda sergileyen, kâr düşüncesinden bağımsız sürekliliği olan bir kurumdur*" (Akt. Kervankıran, 2014: 349).

Müze kavramı 17. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkmış ve 18. yüzyılda Avrupa genelinde büyük bir hızla artış göstermiştir. Aydınlanma Çağı olarak adlandırılan 18. yüzyılda yaşanmış olan pek çok önemli siyasi gelişme ve reformla birlikte merak tutkusu, yeni ticaret alanları arayışı ve sömürgecilik faaliyetlerinin başlamasıyla farklı coğrafyalara dağılım devam etmiş ve giderek büyüme göstermiştir (Aslanoğlu, 2014).

Müzeler, insanoğlunun değerli ve nadir olan objeleri toplamak, biriktirmek ve saklamak tutkusuyla ortaya çıkmıştır. Çünkü insanlar yaratıcı güçlerini ortaya koyan ve ispatlayan eserleri korumaya çalışmışlardır. Başlangıçta tapınaklar ya da dinsel törenlerle ilgili kutsal yerlere hediye edilen çeşitli objeler ve eşyalar, sonrasında ise koleksiyonları ve müzelerin kökenini oluşturmuştur (Gerçek, 1999).

Tarihsel süreçte müze olgusu Eski Mısır ve Mezopotamya'da değerli eşyaların tapınaklarda toplanması, savaşta galip gelen hükümdarların ele geçirdikleri ganimetleri gücün sembolü olarak halk önünde teşhir etmesiyle ortaya çıkmıştır. Sanatsal ağırlıklı nesnelerin toplanması ise ilk olarak Eski Yunan'da başlamış, önemli merkezlerde bu eserlerin sergilenmesi için hazine binaları inşa edilmiştir (Keleş, 2003). Geçmişe ait eserleri toplama ve koleksiyon yapma fikri ise ilk defa Romalılarda ortaya çıkmıştır (Kervankıran, 2014).

19. yüzyılda gelişerek tüm dünyaya yayılan müze ve müzecilik anlayışında, 20. yüzyıla gelindiğinde dönemin gelişen ve değişen sosyal olayları nedeniyle birtakım değişiklikler yaşanmıştır. Ekonomik ve politik değişimin gözlemlendiği bu yüzyılda dünyada iki büyük savaş meydana gelmiş ve bunlar ekonomik buhranlara neden olmuştur. Bunun sonucunda değişen sosyal yapı ile birlikte gelişen teknoloji, sanayi ve sanata bakış açısını da etkilemiş; yaşanan bütün bu gelişmeler de müzelerin fiziksel yapısını ve müzecilik kavramının işleyişini değiştirmiştir (Aslanoğlu, 2014).

Genel olarak kamuya hizmeti vurgulamalarına rağmen müzeler, 19. yüzyılın ortalarına kadar sadece geleneksel anlayışta olduğu gibi muhafaza ve belli ölçülerde ziyaretçiye açık olma yaklaşımını sürdürmüşlerdir. Ancak sonrasında ulusal bilinçlenmeye katkı sağlamak için yeniden yapılandırılmışlardır ve. 20. yüzyıl sonuna dek benzer amaçlarla birçok devlet tarafından yeni müzeler açılmıştır (ICOM, 2010).

Müzelerin sayısında, içeriklerinde ve yaklaşım çeşitliliğinde artışlarla birlikte müze bilim olgusu da paralel olarak gelişme göstermiştir. Dolayısıyla 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren müzelerdeki değişimi hızlandıran unsurlara müze bilim de eklenmiştir. Müzeoloji/müze bilim, müzelerin tarihçesi, toplumdaki rolü, eğitim ve araştırma politikaları, fiziksel çevreyle ilişkileri gibi unsurları inceleyen bilim dalı olarak kabul edilmektedir. Bu doğrultuda müzelerin çağdaşlaşması ve müzeoloji bilimiyle birlikte, müze ziyaretçilerini incelemek, davranışlarını ve tutumlarını araştırmak önem kazanmış, bu araştırmalardan elde edilen sonuçlar ise strateji geliştirmek adına politikalar haline gelmiştir (Akt. Karadeniz, 2020).

1970'lerden beri, Batı sanayileşmiş dünyası eşi görülmemiş bir müze patlamasına tanıklık etmiştir. Bu patlama hem kurulan yeni müzelerin sayısı açısından niceliksel hem de müzelerin toplumda işgal ettiği yer açısından niteliksel olmuştur. Çağdaş müzeler, maddi kültür edinme, koruma ve yorumlamanın geleneksel işlevlerini yerine getirmenin yanı sıra, kendi başlarına kültürel simgeler ya da sembolik değer haline gelmiştir (Akt. Sandell ve Janes, 2007).

Müze ve müzecilikle tarihi ilişkileri yakın bir geçmişe dayanan ülkemizde ise müzeler, öncelikle zengin tarihimizi ve kültürel mirasımızı korumayı hedefleyen, 19. yüzyılın batılılaşma çabalarının göstergesi olan çağdaş bir kurum olarak ortaya çıkmıştır. Müzenin kurumsallaşmasına yönelik bu tespit, aynı zamanda Türkiye’de müzecilik uygulamalarının biçimlenmesini de doğrudan etkileyen iki önemli kavramı vurgulamaktadır. Bunlardan biri tarihi ve kültürel mirasın ‘korunması’, diğeri de Batılılaşmanın göstergesi ‘çağdaş bir kurum’ oluşturma kaygısıdır. Bugünkü anlamıyla müzecilik kavramı, çağdaş kültürü de kapsayan yönleriyle XIX. Yüzyılın başlarında ve onu izleyen dönemde altın çağını yaşamıştır (Karabıyık, 2007).

20. Yüzyılda müze sayısındaki artışla birlikte, müzelerin ve müzeciliğin belirli bir standarda oturmasını sağlamak amacıyla 1946 yılında Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM: International Council of Museum) kurulmuştur. Kurulan bu konsey müzelerin çalışma ilkelerinin, kadrolarının, eğitim ve diğer etkinliklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar başlatmıştır (Aslanoğlu, 2014).

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren müzeler gerek mimari gerek teknolojik gerek sergilenen eserlerin çeşitliliği ve gerek sergilenme biçimlerindeki değişimle oldukça değerli bir konuma yükselmiş ve halkla arasında sağlam bağlar kurmuştur. II. Dünya Savaşı sonrasında yeniden düzenlenen müzelerde, sergilenecek olan eserler için yeni sergileme yaklaşımları bulmak adına, müzeografi konusunda uzmanlaşmış bilim insanları ve sanatçıların yardımına başvurulmuştur. Bilim adamları koleksiyonların nasıl korunması gerektiği hakkında yöntemler geliştirip koleksiyonlar hakkındaki bilgileri düzenli olarak kayıt altına almış, tasarımcılar yeni sergileme yöntemleri oluşturmuş, eğitimciler müzelerin halkla arasındaki bağın güçlendirilmesi için çalışmış ve müze yöneticileri ise müzenin ve müze içinde bulunan koleksiyonların tanıtılma aşamasında görev almışlardır. Bütün bu iş kolları ile bir araya gelen yetkin insanlar 20. yüzyılın ortalarında müzelerin oldukça popüler olmasını sağlamıştır. Böylelikle Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri’nde sayıları her geçen gün artan müzeler, ziyaretçi sayılarını da arttırmaya devam etmişlerdir (Aslanoğlu, 2014).

20. yüzyılın sonlarına doğru müzelerde başlayan çağdaşlaşma süreci, yeni müzecilik anlayışını geliştirmiştir. Bu anlayışa göre müze tanımı da yeniden şekillenmiş; tanımlarda öncelikli olarak müzenin toplumsal amacı vurgulanmıştır. Atasoy, yaygın anlayışla müzenin, “*sahip olduğu koleksiyonları salonlarda ya da vitrinlerde sergileyen geleneksel bir yapıya sahip*” olduğunu; çağdaş anlayışla ise; müzenin, “*bireye, koleksiyonunda barındırdığı nesnelere/ eserlerin anlamını, yararını ve değerini kavratarak; bilgisini geliştirme yollarını öğreten bir eğitim kurumu işlevini üstlendiğini*” belirtmiştir (Akt. Ayaokur, 2014: 15).

Bu doğrultuda, Postmodern müze anlayışı olarak da ifade edilebilecek bu düşünce yapısı, müzelerin yaşadığı kimlik değişimi ve bağlantılı olarak içeriğinde meydana gelen değişimler 21. yüzyılda müzeleri yeni bir olgu haline getirmiştir. Böylelikle mega müzelerin açılması, müzelerle bağlantılı öğrenme ve eğlence ortamlarının oluşturulması müzelerdeki yeni ve önemli toplumsal işlevler olarak kabul edilmiştir (Akt. Karadeniz, 2020).

1950'li yıllardan 20. yüzyılın sonlarına doğru özel kuruluşlar tarafından da desteklenen müzelerin pek çok yeni türünün de ortaya çıkması müze yapılarına önem verilmesini sağlamıştır. Özellikle zamanın ötesinde mimari anlayış ile oluşturulan müze binaları buldukları yer ile özdeşleşerek bir marka haline gelmeye başlamış, mimarlar için müze binası tasarlamak ise bir prestij meselesine dönüşmüştür. Artık müze yapıları, sadece eserlerin sergilendiği ve dönemin mimari üslubunun yansıtıldığı bir bina olmaktan çıkıp içerisinde sergilenen eserlerin bina ile uyum sağladığı, gelen ziyaretçilerin, müze içerisinde sergilenen eserlere en kolay nasıl ulaşabileceği ve eserlerle daha iyi nasıl etkileşime geçebileceği sorularının cevap bulduğu, ayrıca ziyaretçilerin pek çok ihtiyacının karşılanabilmesi için ek fonksiyonların kazandırıldığı ve değişen sanatsal algı sonucunda pek çok yeni sergileme biçiminin ortaya çıktığı bütüncül bir yapıya dönüşmeye başlamıştır (Aslanoğlu, 2014).

20. yüzyıldan günümüze postmodernizm akımının da etkisiyle çağdaş müzeler, bilinen amaçları dışında farklı amaçlarla eğitim, kültür, iletişim, sosyal birçok yeni işlev ve anlamla günümüzde yer almıştır (Zülfikar ve Ediz, 2020).

Bu gelişmelere paralel olarak da 21. yüzyıl başında müzeler kapasitelerini tekrar gözden geçirerek; mevcut uygulamaları yeniden değerlendirmiş ve güncel felsefeler hazırlamışlardır. Bunun sonucunda topluma ve kültüre yönelik yeni politika girişimleri, müzeleri amaçlarını yeniden düşünmeye, performanslarını değerlendirmeye yönlendirmiştir (Hooper-Greenhill, 2007). Bununla birlikte, son yıllarda, değişimin hızı çarpıcı biçimde artarken, müzeler her zamankinden daha karmaşık ve farklı fırsatlara uyum sağlamak amacıyla kendilerini sürekli olarak güncellemek durumunda kalmıştır (Sandell ve Janes, 2007).

Kültürel mirası korumak ve farklı şekillerde paylaşmak gibi bir misyona sahip olan müzeler, geçmişte sadece halkı kültürle birleştirme amacıyla sergileme gibi kısıtlı etkinlikler gerçekleştirirken günümüzde artık teknoloji ve dijitalleşmeyle birlikte farklı şekillerde ve amaçlarla hizmet etmektedir (Akça, 2020). Özetle, müzelerden geleneksel şekilde olduğu gibi, nesne sergileme merkezli faydalanmak, değişen dış koşullar ve adaptasyonlarla yeni bir hal almış ve bu doğrultuda müzeler daha önemli rol üstlenmeye başlamışlardır (Worts, 2006).

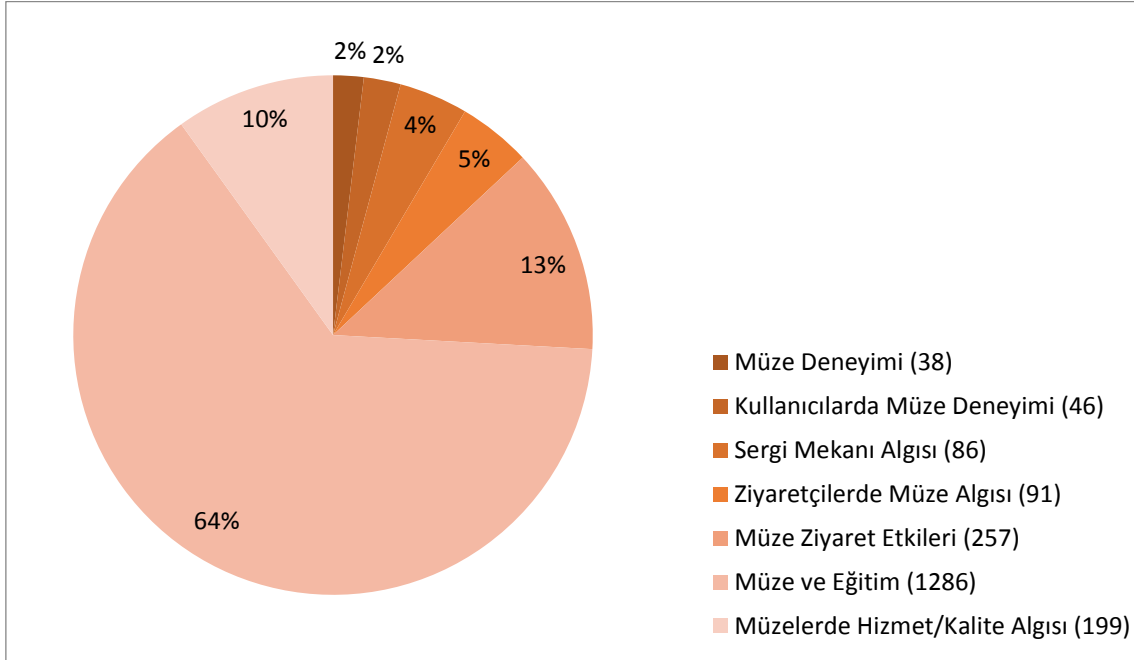
Amaç

Çalışmanın amacı, son 20 yılda ülkemizde müzelerin işlevini ve müze algısını tespit etmektir. Araştırmanın son 20 yıl olarak sınırlandırma sebebi ise hem güncel durumu tespit edebilmek hem de 2000'li yıllar itibarıyla tüm alanlarda etkisi görülen teknoloji çağının bu alandaki etkilerini de yorumlayabilmektir.

Metot

Çalışma son 20 yılda Türkiye'de gerçekleştirilen müze algısına dayalı Türkçe makalelerin Dergi Park üzerinden araştırılması ile sınırlandırılmıştır. Çalışmanın yöntemini literatür değerlendirmesi (literatüre review) oluşturmaktadır. Araştırma başlangıcında dergi park arama motoruna 'müze algısı' anahtar kelimesi yazılarak başlanmış ve arama sonucunda 6103 makaleye ulaşılmıştır. Araştırmalar makale türü, yayın yılı, yayın konusu, yayınlandığı dergi ve arama alanı olmak üzere sınıflandırılmıştır.

ve bu doğrultuda anahtar kelimeler ve başlık sınırlaması yapılarak elde edilen çalışma sayısı 5683'e düşürülmüştür. Müze algısına dayanan çalışmaların çoğu (1271) sosyal bilimler alanında yapılmış olup, ikinci sırada eğitim, bilimsel disiplinler alanı (231) yer almaktadır. Ayrıca müze algısına dayalı çalışmaların yayın yılları da 2010-2019 arasında yer almakta olup 2010 yılından itibaren çalışmalar artmış ve 2018 yılında 1257 gibi önemli bir sayıya ulaşmıştır. Literatür değerlendirmesi yaparken 'müze algısı' anahtar kelimesi kullanıldığında birçok alandan çalışmaya ulaşıldığı için daha spesifik kaynaklara ulaşmak için , 'müze deneyimi', 'kullanıcılarda müze deneyimi' , 'sergi mekanı algısı', 'ziyaretçilere müze algısı', 'müze ziyaret etkileri', 'müze ve eğitim', 'müzelerde hizmet/kalite algısı' gibi anahtar kelimelerden faydalanılmıştır. En fazla veri 'müze ziyaret etkileri' ve 'müze ve eğitim' anahtar kelimeleri kullanıldığında elde edilmiştir. Konu 20 makale üzerinde incelenmiş ve bu alanda dergi parkta 2000 yılı öncesi çalışmaya rastlanmamıştır.

Şekil 1. Anahtar Sözcüklere Göre Ulaşılan Çalışma Dağılımlarının Grafikselleştirilmesi

3. Bulgular

Araştırma sonucu elde edilen çalışmalar; Eğitim Algısına Yönelik Çalışmalar, Müzelerde Deneyim ve Hizmet Kalitesine Yönelik Çalışmalar ve Çevresel Faktörlerin Müze Algısına Etkisine Yönelik Çalışmalar olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır.

Tablo 2. Araştırma Sonucu Elde Edilen Çalışmaların Kategorilere Göre İfadesi

EĞİTİM ALGISINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR					
Çalışma Künyesi	Çalışmanın Amacı	Örneklem	Metot	Algıyı İfade Eden Kavram	Sonuç
İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Müze Metaforları & Faruk Yeter Nuray Kurtdeede Fidan & 2018	4. sınıf öğrencilerinin müze kavramına yönelik algılarını belirlemek	2016-2017 eğitim - öğretim yılında devlet okullarında eğitim-öğretim gören 393 4. sınıf öğrencisi	Nitel araştırma modeli fenomenoloji deseni	Koruma ve saklama, eğitim – öğretim, mekânsal algı, nesne algısı diğer boyutu	Metaforlar; Koruma – saklama boyutuyla, eğitim – öğretim boyutuyla, mekânsal algı boyutuyla, nesne algısı boyutuyla müzeler ve diğer temalar.
Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze ve Tarihi Mekân Kullanımının 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Algılarına Etkisi: Bir Eylem Araştırması & Servet Üztemur Erkan Dinç İsmail Acun & 2018	7. sınıf sosyal bilgiler öğretimi bağlamında müzeler ve tarihi mekân etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler algılarını nasıl etkilediğini ortaya koymaktır.	Manisa ili Yunusemre ilçesindeki 36 kişilik 7. Sınıf öğrencileri & Manisa Müzesi ve Diğer 8 tarihi mekan	Nitel araştırma, Eylem araştırması	Kültür Tarih Müze Eğlence	Uygulamalar neticesinde öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik algılarında önemli değişiklikler ortaya çıkmıştır.

Tarih Bölümü Öğrencilerinin Alan Gezileri ve Müze Ziyaretleri ve Müzede Yapılan Etkinliklere Yönelik Görüşleri & Ayşegül Nihan Erol Şahin Cemil Cahit Yeşilbursa & 2018	Tarih bölümü öğrencilerinin alan gezileri ve müze ziyaretleri ile müzede yapılan etkinliklere yönelik görüşlerini incelemek	2016-2017 eğitim öğretim yılında Ankara'da bir devlet üniversitesinin Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünde okuyan 20 öğrenci & Çengelhan Müzesi	Nitel araştırma Yöntemi fenomenolojide seni	Heyecan Şaşkınlık/ tuhaf İlgi ve dikkat Merak Mutlu Eğlenceli Güzel sıra dışı ilginç	Katılımcıların müze etkinlikleri güzel, heyecanlı, sıra dışı, şaşkınlık verici, tuhaf, mutlu eden, ilginç, ilgi ve dikkat çeken ve merak uyandırıcı olarak buldukları sonucuna ulaşılmıştır.
Öğretmen Adaylarının Müze Eğitimi Ve Uygulamaları Dersi Kapsamında Yaratıcı Yazma Etkinliğine Yönelik Görüşleri & Serdar Tuna & 2018	Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf öğrencilerinin Müze Eğitimi dersi kapsamında gerçekleştirilen yaratıcı yazma etkinliğine yönelik görüşlerini belirlemek	25 öğretmen adayı & Burdur Baki Bey Konağı &	Nitel araştırma yöntemian olgubilim deseni	Yaratıcı İlgi çekici Eğlendirici Bilgilendirici	Öğretmen adayı öğrenciler, müze eğitimi kapsamında yapmış oldukları yaratıcı yazma etkinliğini; empati becerisini, merak duygusunu ve hayal gücünü geliştirici, yaratıcı, ilgi çekici, eğlenceli, bilgilendirici ve uygulanabilir bulmuşlardır.
Öğretmenlerin Müzelerin Öğrenme Ortamı Olarak Kullanımına İlişkin Görüşleri & Rukiye Dilli & 2017	Ana okul, ilkököl ve ortaokul öğretmenlerinin müzeleri öğrenme ortamı olarak kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi	102 öğretmen	Nitel araştırma yöntemi durum çalışması modeli	Eğlenceli, Etkili, Kalabalık,	müze gezilerinin öğretme stratejilerini çeşitlendirmek için kullanılmasının öğrencilerin motivasyonlarını arttırdığı görülmüştür.
Güzel Sanatlar ve Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Müze ve Sanat İlgilerinin İncelenmesi & Orhan Taşkesen, Funda Naldan, Ebru Güler & 2017	Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Lisesi öğrencilerinin sanata ve müzelere olan ilgilerini araştırmaktır	Anadolu Lisesinden 144, Güzel Sanatlar Lisesinden 98 olmak üzere toplam 242 öğrenci	İlişkisel tarama modeli	-	GSL'nin sanat ilgisinin AL öğrencilerine göre anlamlı olarak yüksek olduğu, müze ilgisinde ise okul türüne göre anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır.
Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin 'Müze' Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar & Kerem Bozdoğan Ali Murat Sünbül & 2016	7.sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi kapsamında "müze" kavramına yönelik algılarını ve bakış açılarını belirlemek	2014- 2015 eğitim öğretim yılında Kayseri'de bulunan resmi bir ortaokulda öğrenim gören 92 yedinci sınıf öğrencisi	Nitel araştırma olgu bilimi Deseni	Bilgi kaynağı Tarihi hazine Eğitici bir okul, Sır barındırır ev Sıkıcı ve eğlencesiz oda,	Müze kavramına ilişkin katılımcıların ürettiği metaforlar; tarih, kitap, öğretmen, bilgi kaynağı ve tarih kitabı.
Okul Öncesi Dönem Çocuklarla Yapılan Müze Gezilerinin Çocukların Müzelerle Karşı Olumlu Duygu Ve Bilgi Düzeylerine Etkisi & Asude Dağal Dilan Bayındır & 2016	okul öncesi dönem çocuklar ile yapılan müze gezilerinin çocukların müze gezilerine karşı gösterdikleri olumlu duygu durumu ve bilgi düzeyi üzerindeki etkilerini incelemek	4 farklı anasınıfında eğitim alan 58 çocuk & Rahmi Koç Müzesi, İstanbul Modern ve Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi	Nitel araştırma Görüşme	-	Araştırma sonucunda, 5-6 yaş grubu çocuklarının müze gezilerine katılma konusunda olumlu duygulara sahip oldukları, gezilere katılmamın ise özellikle çocukların bilgi düzeylerinde olumlu etkileri olduğu görülmüştür.
İlköğretim 6. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Müze Kaynaklı İşbirliğine Dayalı Öğretim Yönteminin Öğrenci Kazanımlarına Etkisi & Çağatay Akengin & 2014	Araştırmanın amacı Görsel Sanatlar Dersinde müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin öğrenci başarısına etkisini belirlemek	Ankara Hayri Erişen İlköğretim Okulu 6. sınıfta eğitim görmekte olan 61 öğrenci & Cermodern	Deneysel metot	-	Müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin, öğrencilerin başarılarını arttırdığı ve öğrenci kazanımlarına katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin Tarihi Ve Kültürel Değerlerin Kazandırılmasındaki Önemi & Ali Meydan Akif Akkus & 2014	Sosyal Bilgiler öğretiminde müze gezilerinin, Tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki rolünü belirlemek	Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 2011-2012 bahar yarıyılında Sosyal Bilgiler Öğretimi dersini alan 32 öğrenci	Nitel Yöntem Olgu bilim modeli	-	Araştırmada müze gezileri gibi etkinliklerin öğrencilerin derse olan ilgilerini arttırdığı, tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasında son derece etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Müze Temelli Yaratıcı Yazma Etkinliği: Bir Durum Çalışması & Ruhan Karadağ & 2013	Yazılı anlatım dersi kapsamında müze gezileri ve tarihi eser incelemelerine dayalı olarak gerçekleştirilen yazılı anlatım çalışmalarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek	2012-2013 öğretim yılı güz döneminde sınıf öğretmenliği programı I. sınıfta öğrenim gören ve yazılı anlatım dersini alan 74 katılımcı	Nitel araştırma yöntemi durum çalışması modeli	Sıra dışı Merak uyandırıcı Eğlenceli Heyecan verici Eğitici	Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının müze gezileri ve tarihi eser incelemelerine dayalı olarak gerçekleştirilen yazılı anlatım çalışmalarını sıra dışı, merak uyandırıcı, şaşkınlık yaratan, eğlenceli, özgünlüğü ortaya çıkaran ve farklı bir uygulama olarak gördükleri ortaya çıkmıştır.
Planlı Bir Müze Gezisinin İlköğretim Öğrencilerinin Tutumuna Etkisi & Ayşe Güler & 2011	Sanat Etkinlikleri dersi için geliştirilen müze eğitim paketinin öğrencilerin tutumlarına etkisini keşfetmek	kontrol grubunu oluşturan 38 öğrenci, deney grubunu 37 öğrenci & Anadolu Medeniyetleri Müzesi	Araştırmada deneysel desen kullanılmıştır	-	Planlı bir müze gezisi sonrasında deney grubu öğrencilerinin müzelere yönelik duygularında olumlu değişimin ve tutumlarında kalıcılığın sağlandığı görülmüştür.
İlköğretim Öğrencilerinin Müze Gezilerine ve Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi & Kaya Yılmaz Mustafa Şeker & 2011	İlköğretim öğrencilerinin müze gezilerine ve müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüş ve değerlendirmelerini ortaya koymak	Çalışmanın örneklem grubunu 6., 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören 210 öğrenciden oluşturmaktadır	Nitel araştırma Anket tekniği	-	Öğrencilerin müze gezilerine yönelik algılarının oldukça olumlu olduğu, müzelerin kendilerini çeşitli açılardan gelişmelerine yardım ettiğini düşündükleri ve müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasının gerekliliğine inandıkları görülmüştür.
MÜZELERDE DENEYİM VE HİZMET KALİTESİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR					
Müzelere Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutları: Anadolu Üniversitesi Eğitim Karikatürleri Müzesi'nde Bir İnceleme & Mesut Kuralan Fatih Bayram 2018	Anadolu Üniversitesi Eğitim Karikatür Müzesi'ni ziyaret eden kişilerin, müzede sunulan hizmetlerden algıladıkları kaliteyi ve algılanan kalite ile memnuniyet düzeyi ve başkalarına tavsiye etme değişkenleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak	Anadolu Üniversitesi Eğitim Karikatürleri Müzesi ziyaretçileri arasından 500 ziyaretçi & Anadolu Üniversitesi Eğitim Karikatür Müzesi	Anket çalışması Faktör Analizi	Personel-ziyaretçi etkileşim boyutu Fiziksel mekân tanınırlık (ün)	Ziyaretçilerin memnuniyet düzeyleri incelendiğinde; her 10 kişiden yaklaşık 9'unun müze hizmetlerinden memnun olduğu belirlenmiştir.
Müzelere Hizmet Kalitesinin Memnuniyet Algısı ve Tavsiye Etme Niyeti Üzerindeki Etkisi: Anadolu Medeniyetleri Müzesi Örneği & Ayşe Nevin Sert Sıla Karacaoğlu & 2018	Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne yönelik algılanan hizmet kalitesinin memnuniyet algısı ve tavsiye etme niyeti üzerindeki etkisini ölçmek.	449 Ziyaretçi & Anadolu Medeniyetleri Müzesi	Anket çalışması	Fiziksel özellikler, heveslilik, iletişim, tüketenler empati	Bulgular, ziyaretçilerin Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin hizmet kalitesine ilişkin genel olarak olumlu bir tutum sergilediklerini göstermektedir.
Güzel Sanatlar ve Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Müze ve Sanat İlgilerinin İncelenmesi & Orhan Taşkesen Funda Naldan Ebru Güler 2017	Çalışmanın amacı Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Lisesi öğrencilerinin sanata ve müzelere olan ilgilerini araştırmaktır	Anadolu Lisesinden 144, Güzel Sanatlar Lisesinden 98 olmak üzere toplam 242 öğrenci	Nitel araştırma İlişkisel tarama modeli	-	GSL'nin sanat ilgisinin AL öğrencilerine göre anlamlı olarak yüksek olduğu, müze ilgisinde ise okul türüne göre anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Göreme Açık Hava Müzesi'ne Gelen Ziyaretçilerin Müze Deneyiminin Demografik Özelliklerine Göre Değişmesi & İbrahim Yılmaz Şule Ardiç Yetiş & 2016	Göreme Açık Hava Müzesi'ni ziyaret eden turistlerin yaşadıkları deneyimin hangi boyutlardan oluştuğu ve ziyaretçilerin demografik özelliklerine göre deneyimlerinin değişip değişmediğini belirlemek	163 ziyaretçi & Göreme Açık Hava Müzesi	Nitel metot Anket çalışması	Estetik Sosyal Eğlence Kaçış Eğitim Fantezi	Çalışma sonucunda estetik boyutu ve eğlence boyutuna verilen cevaplarla eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır.
Müzekart Kullanıcılarının Yarar Algıları Üzerine Bir Araştırma: Ayasofya Ve Topkapı Müzeleri Örneği & Sema Ekincek Reşat Arıca Begüm İlbay & 2015	Müze ve ören yerlerine ziyaretleri teşvik amacıyla tüketicilerin hizmetine sunulan Müzekart'ın kullanıcıların karta yönelik yarar algılarını incelemek	204 Ziyaretçi & Ayasofya M. Topkapı M.	Nitel araştırma anket tekniği	Eğlence yararı Kalite yararı Kolaylık yararı Keşfetme yararı Değer takdir yararı	Müzekart sahiplerinin müze ziyaretlerine ilişkin görüşleri dikkate alındığında tüketicilerin Müzekart'ı satın almadan önceki ve satın aldıktan sonraki müze ziyaret sayılarında artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Efes Ören Yeri Ziyaretçilerinin Müze Deneyimi Beklentilerini Belirlemeye Dönük Bir Araştırma & Serhat Harman Yılmaz Akgündüz & 2014	Efes Ören Yerini ziyaret eden yabancı ziyaretçilerin, müze deneyimi beklentilerini irdeleyerek müze yönetimi konusunda uygulayıcılara katkı sağlamak	Efes Ören Yeri & 295 yabancı ziyaretçi	Nitel yöntem	Kişisel özdeşim kurma, tarihsel hatırlatıcılık, kültürel eğlence kaçış	Müzealarda ziyaretçilerin beğenisine sunulan eserlerin özgünlüklerinin yanı sıra müzealarda atmosferin estetik bir şekilde kurgulanması ve sıklıkla kaçınılacak şekilde tasarlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
ÇEVRESEL FAKTÖRLERİN MÜZE ALGISINA ETKİSİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR					
Sergi Mekanları Doğal ve Yapay Aydınlatma Biçimlerinin Ziyaretçi Deneyimi ile Olan İlişkisinin İrdelemesi & İlknur Türkseven Doğrusoy Yasemin Oksel Ferraris & 2015	Doğal ve yapay aydınlatma biçimlerine göre mekân algısının nasıl değiştiğini anlamak ve kullanıcının aydınlatma tercihlerini belirleyerek, ziyaretçi /izleyici odaklı tasarım bilgisi oluşturmak	Cermodern&Arkas Sanat Merkezi & 260 ziyaretçi	Nitel metot Gözlem ve anket tekniği	Büyük x küçük Geniş x dar Ferah x kasvetli Uyumlu x uyumsuz Güzel x çirkin Konforlu x konforsuz Çekici x itici Parlak x mat Aydınlık x karanlık	Doğal biçimde aydınlatılan CerModern sanat merkezindeki sergi mekânları, yapay olarak aydınlatılan Arkas Sanat Galerisi'nin sergi mekânlarına göre daha büyük, daha geniş, daha ferah, daha açık olarak değerlendirilmiştir

Yeter & Kurtdede (2018) tarafından hazırlanan 'İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Müze Metaforları' isimli çalışmada, ilkököl 4. Sınıf öğrencilerinin müze algılarını ölçmek amaçlanmış ve çalışma sonucunda müzelerin koruma saklama, eğitim öğretim, nesne algısı gibi kavramlarla ifade edildiği görülmüştür.

Bozdoğan & Sünbül (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışma öğrencilerin müze kavramına ilişkin bakış açısı ve algılarını belirlemek amacıyla yapılmış olup, çalışmada müze bilgi kaynağı, geçmişteki yaşantı, ansiklopedi, tarih, hazine, eğitici bir okul, sıkıcı ve eğlencesiz oda, geçmişi gösteren bir makine gibi kavramlarla ifade edilmiştir.

Üztemur & Dinç & Acun tarafından 2018 yılında yapılan 'Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze ve Tarihi Mekân Kullanımının 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Algılarına Etkisi: Bir Eylem Araştırması' isimli çalışmada ise müzeler kültür, tarih ve eğlence kavramları ile ifade edilmiştir.

'Planlı Bir Müze Gezisinin İlköğretim Öğrencilerinin Tutumuna Etkisi' başlığı ile 2011 yılında Güler tarafından yapılan çalışma müze eğitiminin öğrenci tutumuna etkisini

belirlemek amacı ile oluşturulmuş ve çalışma sonucunda müze gezilerin öğrenci tutumunda olumlu sonuçlar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz & Şeker tarafından 2011 yılında hazırlanan çalışmada ise öğrencilerin müze gezilerine yönelik algılarını belirlemek için anket tekniğinden faydalanılmış ve genel algının olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Dilli (2017) tarafından yapılan ‘Öğretmenlerin Müzelerin Öğrenme Ortamı Olarak Kullanımına İlişkin Görüşleri’ çalışmasında müzelerin öğrenme ortamı olarak kullanımına ilişkin görüşlerin belirlenmesi amaçlanmış olup, görüşler; eğlenceli, etkili ve kalabalık sıfatları ile ifade edilmiştir.

Şahin & Yeşilbursa (2018) tarafından yapılan çalışmada ise tarih bölümü öğrencilerinin alan gezileri ve müze ziyaretleri ile müzede yapılan etkinliklere yönelik görüşlerini incelemek amaçlanmış ve öğrenciler bu etkinlikleri; heyecan, şaşkınlık/tuhaf, ilgi ve dikkat, merak, mutlu, eğlenceli, güzel, sıra dışı, ilginç kavramları ile ifade etmiştir.

Tuna (2018) tarafından yapılan ‘Öğretmen Adaylarının Müze Eğitimi Ve Uygulamaları Dersi Kapsamında Yaratıcı Yazma Etkinliğine Yönelik Görüşleri’ isimli çalışmada müzeler; yaratıcı, ilgi çekici, eğlendirici ve bilgilendirici kavramları ile ifade edilmiştir.

Karadağ (2013) tarafından ‘Müze Temelli Yaratıcı Yazma Etkinliği: Bir Durum Çalışması’ isimli çalışmada müzeler; Sıra dışı, merak uyandırıcı, eğlenceli, heyecan verici ve eğitici kavramları ile ifade edilmiştir.

Harman & Akgündüz tarafından 2014 yılında müze ziyaretçilerinin deneyimlerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen ‘Efes Ören Yeri Ziyaretçilerinin Müze Deneyimi Beklentilerini Belirlemeye Dönük Bir Araştırma’ isimli makalede müzeler; kişisel özdeşim kurma, tarihsel hatırlatıcılık, kültürel eğlence ve kaçış kavramları ile ifade edilmiştir.

Sert & Karacaoğlu tarafından 2018 yılında yapılan ‘Müzelerdeki Hizmet Kalitesinin Memnuniyet Algısı ve Tavsiye Etme Niyeti Üzerindeki Etkisi: Anadolu Medeniyetleri Müzesi Örneği’ isimli çalışmada müzelerde hizmet kalitesi memnuniyet algısını belirlemek amacı ile gerçekleştirilmiş olup, “fiziksel özellikler”, “heveslilik”, “iletişim”, “tüketilenler”, “empati” memnuniyet algısını etkileyen faktörler arasında gösterilmiştir.

Yılmaz & Yetiş tarafından 2016 yılında yapılan ‘Göreme Açık Hava Müzesi’ne Gelen Ziyaretçilerin Müze Deneyiminin Demografik Özelliklerine Göre Değişmesi’ isimli çalışmada demografik özelliklerin müze algısına etkisi tespit edilmeye çalışılmış olup, müzeler estetik, sosyal, eğlence, kaçış, eğitim ve fantezi kavramları ile ifade edilmiştir.

Doğrusoy & Ferraris (2016) tarafından doğal ve yapay aydınlatmanın müze mekanlarında algıya etkisini ölçmek amacıyla gerçekleştirilen ‘Sergi Mekânlarında Doğal ve Yapay Aydınlatma Biçimlerinin Ziyaretçi Deneyimi ile Olan İlişkinin İrdelenmesi’ isimli çalışmada algı; büyük x küçük, geniş x dar, ferah x kasvetli, açık x kapalı, uyumlu x uyumsuz, hoş x nahış, güzel x çirkin, konforlu x konforsuz çekici x itici, parlak x mat, aydınlık x karanlık sıfat çiftleri ile ifade edilmiştir.

Literatür incelemesi yaparken ‘müze algısı’ anahtar kelimesi kullanıldığında birçok alandan çalışmaya ulaşıldığı için daha spesifik kaynaklara ulaşmak adına belirli anahtar kelimelerden faydalanılmıştır. Bu anahtar kelimelerle ulaşılan sınırlandırılmış kaynaklar arasından da kullanıcılar tarafından müzelerin nasıl ifade edildiğine yer verilmesi sebebiyle tablodaki çalışmalar seçilmiştir. Bu doğrultuda eğitim algısına yönelik çalışmalar kategorisinde yer alan makalelerden Güler (2011) tarafından gerçekleştirilen ‘Planlı Bir Müze Gezisinin İlköğretim Öğrencilerinin Tutumuna Etkisi’ başlıklı çalışma müze gezilerinin öğrenci tutumuna etkilerine değinirken, Tuna (2018) tarafından yapılan ‘Öğretmen Adaylarının Müze Eğitimi Ve Uygulamaları Dersi Kapsamında Yaratıcı Yazma Etkinliğine Yönelik Görüşleri’ isimli çalışmada ise müzeler; yaratıcı, ilgi çekici, eğlendirici ve bilgilendirici kavramlarına işaret etmektedir. Müzelerde deneyim ve hizmet kalitesine yönelik çalışmalar kategorisinde yer alan makalelerden Sert & Karacaoğlu tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen ‘Müzelerdeki Hizmet Kalitesinin Memnuniyet Algısı ve Tavsiye Etme Niyeti Üzerindeki Etkisi: Anadolu Medeniyetleri Müzesi Örneği’ isimli çalışma, müzelerde hizmet kalitesi-memnuniyet algısını etkileyen faktörlerden “fiziksel özellikler”, “heveslilik”, “iletişim”, “tüketilenler”, “empati” kavramlarına değinmektedir. Son olarak çevresel faktörlerin müze algısına etkisine yönelik çalışmalar kategorisinde yer alan, Doğrusoy & Ferraris (2016) tarafından gerçekleştirilen ‘Sergi Mekânlarında Doğal ve Yapay Aydınlatma Biçimlerinin Ziyaretçi Deneyimi ile Olan İlişkinin İrdelenmesi’ isimli çalışma ise doğal ve yapay aydınlatmanın müze mekânlarındaki algıya etkisini ölçmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada algı; büyük x küçük, geniş x dar, ferah x kasvetli, açık x kapalı, uyumlu x uyumsuz, güzel x çirkin, konforlu x konforsuz çekici x itici, parlak x mat, aydınlık x karanlık gibi sıfat çiftleri ile ifade edilmiştir.

Elde edilen veriler, müze algısına dayanan çalışmaların yoğun olarak müzelerde eğitim algısı ya da müze ve eğitim ilişkisi üzerinden şekillendiğini göstermektedir. Bununla birlikte memnuniyet düzeyi ikinci sırada çalışılan konular arasında iken müzelerde algıyı etkileyen çevresel faktörlere yönelik çalışmalara çok az yer verildiği görülmektedir.

Eğitim algısı ile ilgili makalelerde, çalışmanın oluşum kurgusu ise genel olarak ya müze ziyaretinde öğrenci algısını ya da müzenin öğrenci tarafından nasıl ifade edildiğini gösteren ya da yarı deneysel yöntem ile oluşturulan, deney grubu ve kontrol grubu öğrencileri müze gezisi öncesi algı ve gezi sonrası algı tespitine yöneliktir.

4. Sonuç

Eğitimden kültürel aktiviteye birçok sebeple ziyaret ettiğimiz müzelere yönelik ziyaretçi ya da kullanıcı algısını son 20 yılda ülkemizde gerçekleştirilen makaleler üzerinden okumaya çalışan çalışma sonucunda elde edilen veriler; Eğitim Algısına Yönelik Çalışmalar, Müzelerde Deneyim ve Hizmet Kalitesine Yönelik Çalışmalar ve Çevresel Faktörlerin Müze Algısına Etkisine Yönelik Çalışmalar olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. Ele alınan çalışmalar genel olarak nitel araştırma metodu kullanılarak oluşturulmuş olup, korelasyon çalışması ve deneysel metottan faydalanılan çalışmalara da rastlanmıştır.

Eğitim algısına yönelik çalışmalar en çok makalenin bulunduğu başlıktır. Bu çalışmalar genel olarak öğrencilerde müze algısı, müzeyi hangi kavramlarla ifade ettikleri, müze gezisi öncesi ve sonrası müzelere karşı algılarının, tutumlarının değişip değişmediği, müzelerin öğrenme ortamı olarak kullanımı şeklinde kurgulanmıştır.

Müzelerde deneyim ve hizmet kalitesine yönelik çalışmalar ise Sert & Karacaoğlu (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da yer aldığı şekilde personel ziyaretçi etkileşimi, mekanın fiziksel özellikleri gibi kalite yönüyle ya da Harman & Akgündüz tarafından 2014 yılında gerçekleştirilen çalışmada yer aldığı üzere tarihsel hatırlatıcılık, kültürel eğlence ve kaçış kavramları gibi sözcüklerle kullanıcıların müze ziyaretleri sonucu deneyimlerini nasıl ifade ettikleri ya da deneyimi etkileyen faktörlerin neler olduğu yaklaşımlarıyla ele alınmıştır.

Çevresel Faktörlerin Müze Algısı Etkisine Yönelik çalışmalarda ise; ışık, renk, doku gibi çevresel faktörlerin müze algısını ne yönde ya da nasıl etkilediğini tespit etmeye çalışan araştırmalara yer verilmiştir. Bu etkilere yönelik algı ise sıfat çiftleri aracılığıyla tespit edilmiştir.

Çalışmalar sonucu elde edilen veriler doğrultusunda yapılabilecek ilk yorum, müze algısına yönelik çalışmalara eğitim alanında çokça yer verildiğidir. Bu durumda müzelerin eğitimde aktif olarak yer almaya başladığını, sadece koruma ve sergileme gibi edilgen bir işlev yerine eğitici, öğretici ve eğlendirici bir ortam olarak algılanmaya başlandığı söylenilebilir.

Bununla birlikte müzelerin eğitici yönü ya da müzelerde eğitim algısı ile ilgili çalışmalar hep çocuklar ve öğrenciler ile sınırlı kalıp yetişkinler için müze eğitimine dayanan çalışmalara rastlanmamıştır. Bu konuda gerçekleştirilecek çalışmalar ile literatüre katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

Çalışma ile ulaşılan bir diğer sonuç ise; müze algısının ziyaret sıklığı ile ya da önceki ziyaretler ile doğru orantılı olarak olumlu yönde değiştiğidir. Genel olarak ise müze algısının olumlu olduğu, insanların müze ziyaretlerini boş zaman aktivitesinden ziyade daha verimli değerlendirdiği görülmektedir.

Çalışmadan elde edilen veriler doğrultusunda 2000'li yıllarda müze algısının güncel gereklilikler ve teknolojik gelişmelere paralel olarak değiştiği, müzelerin sadece eserlerin sergilendiği ya da korunduğu mekânlar olarak kalmayıp, eserden ziyade mekanların sergi unsuru olduğu, müzelerin salt koruma işlevi yerine eğitim, geçici sergi, konferans gibi işlevlere de hizmet ettiği aynı zamanda da sanal müze, interaktif müze gibi yeniliklerin alana girdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ana hatlarıyla elde edilen bu sonuçlara göre müzeler ya da müzelerde ziyaretçi algısı konusunda araştırma yapacak araştırmacılar için öneriler ise; literatürde genel anlamda müzelerde tercih edilen malzeme, renk ve dokunun mekan algısına etkisi ile ilgili çalışmaların eksikliği olup bu alanda çalışma yapılabileceğidir.

Ayrıca çocuklarda müze algısı ile ilgili yapılan çalışmalarda sonuçlar genel olarak olumlu yönde olduğu için eğitim-öğretim müfredatlarına ya da ders planlarına bu tür aktivitelerin eklenmesi ve çocuklarda müze kültürü ya da bilincini geliştirmeye katkı sağlanması önerilmektedir.

Bununla birlikte çalışmada; zamanla ya da güncel gelişmeler ile müze algısının ve beklentilerinin değiştiği, algıyı etkileyen faktörlerin ise demografik özellikler; yaş, cinsiyet, meslek, sosyal statü, önceki ziyaret, ziyaret sıklığı, çevresel etmenler (doğal/yapay ışık) gibi faktörler olduğu sonucuna varılmıştır.

Yazarın Katkı Oranı

Sıra	Adı soyadı	ORCID	Yaziya katkısı
1	İpek YILDIRIM	0000-0001-8782-9943	1, 2, 3, 4, 5
*Katkı bölümüne ilgili açıklamanın karşılığına gelen rakam(lar) yazılmıştır.			
1. Çalışmanın tasarlanması 2. Verilerin toplanması 3. Verilerin analizi ve yorumu 4. Yazının yazılması 5. Kritik revizyon			

Kaynaklar

- Akça, S. (2020). Teknoloji ve Bilgi Çağında Müzeler: Türk Kütüphaneciliği Dergisi, 263-274.
- Akengin, Ç. (2014). İlköğretim 6.Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Müze Kaynaklı İşbirliğine Dayalı Öğretim Yönteminin Öğrenci Kazanımlarına Etkisi. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 178-188.
- Aslanoğlu, O. M. (2014). Zamanla Değişen Müze Tasarım Anlayışı ve Güncel Bir Örnek Olarak Mercedes-Benz Müzesinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ayaokur, A. (2014). Müzelerde Bilgi Yönetimi: Sadberk Hanım Müzesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Burton, C., & Scott, C. (2007). Museums: Challenges for the 21st Century. Museum Management and Marketing, ed. Sandel, R., & Janes, R. London: Tylor and Francis Group.
- Dağal, A., & Bayındır, D. (2016). Okul Öncesi Dönem Çocuklarla Yapılan Müze Gezilerinin Çocukların Müzelere Karşı Olumlu Duygu ve Bilgi Düzeylerine Etkisi. Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, 264-281.
- Dilli, R. (2017). Öğretmenlerin Müzelerin Öğrenme Ortamı Olarak Kullanımına İlişkin Görüşleri. Milli Eğitim, 303-316.
- Doğrusoy, İ. T., & Ferraris, Y. O. (2015). Sergi Mekanlarında Doğal ve Yapay Aydınlatma Biçimlerinin Ziyaretçi Deneyimi ile Olan İlişkinin İrdelenmesi. Tasarım Kuram Dergisi, 52-62.

Ekincek, S., Arıca, R., & İlbay, B. (2015). Müzekart Kullanıcılarının Yarar Algıları Üzerine Bir Araştırma: Ayasofya ve Topkapı Müzeleri Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10-23.

Gerçek, F. (1999). *Türk Müzeciliği*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Güler, A. (2011). Planlı Bir Müze Gezisinin İlköğretim Öğrencilerinin Tutumuna Etkisi. *İlköğretim Online*, 169-179.

Harman, S., & Akgündüz, Y. (2014). Efes Ören Yeri Ziyaretçilerinin Müze Deneyimi Beklentilerini Belirlemeye Dönük Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 113-133.

Hasol, D. (2010). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, İstanbul: Yem Yayın.

Hooper-Greenhill, E. (2010). *Museums and Education. Purpose, Pedagogy and Performance*. Londra: Routledge.

ICOM, (2010). *Key Concepts of Museology*, ed. Desvallées, A. ve Mairesse, F. Singapur: Armand Colin.

Karabıyık, A. (2007). *Çağdaş Sanat Müzeciliği Kapsamında Türkiye'deki Müzecilik Hareketlerine Bir Bakış*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.

Karadağ, R. (2013). Müze Temelli Yaratıcı Yazma Etkinliği: Bir Durum Çalışması. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 507-526.

Karadeniz, C. (2020). Çağdaş Müze. *Güzel Sanatlar Teori, Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler*, ed. Yılmaz, M. Karadağ: İvpe, s: 144-173.

Kaya Yılmaz, M. Ş. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Müze Gezilerine ve Müzelerin Sosyal Bilimler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21-39.

Keleş, V. (2003). *Modern Müzecilik ve Türk Müzeciliği*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1-17.

Kerem Bozdoğan, A. M. (2016). Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Müze Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 107-127.

Kervankıran, İ. (2014). Dünyada Değişen Müze Algısı Ekseninde Türkiye'deki Müze Turizmine Bakış. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 345-369.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Tefriş Kurulu Başkanlığı. (1990). *Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği*.

Mesut Kurulgan, F. B. (2018). Müzelerde Algılanan Hizmet Kalitesi Boyutları: Anadolu Üniversitesi Eğitim Karikatürleri Müzesi'nde Bir İnceleme. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 375-410.

- Meydan, A., & Akkuş, A. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin Tarihi ve Kültürel Değerlerin Kazandırılmasındaki Önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 402-422.
- Sandel, R., & Janes, R. (2007). *Museum Management and Marketing*. London: Tylor and Francis Group.
- Sert, A. N., & Karacaoğlu, S. (2018). Müzelerdeki Hizmet Kalitesinin Memnuniyet Algısı ve Tavsiye Etme Niyeti Üzerindeki Etkisi: Anadolu Medeniyetleri Müzesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 103-122.
- Şahin, A. N., & Yeşilbursa, C. C. (2018). Tarih Nölmü Öğrencilerinin Alan Gezileri ve Müze Ziyaretlerine ve Müzede Yapılan Etkinliklere Yönelik Görüşleri. *Turkish History Education Journal*, 555-577.
- Taşkesen, O., Naldan, F., & Güler, E. (2017). Güzel Sanatlar ve Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Müze ve Sanat İlgilerinin İncelenmesi. *Journal of Strategic Research in Social Science*, 1-14.
- Tuna, S. (2018). Öğretmen Adaylarının Müze Eğitimi ve Uygulamaları Dersi Kapsamında Yaratıcı Drama Yazma Etkinliğine Yönelik Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 262-270.
- Üztemur, S., Dinç, E., & Acun, İ. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze ve Tarihi Mekân Kullanımının 7.Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Algılarına Etkisi: Bir Eylem Araştırması. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 135-168.
- Worts, D. (2006). *Measuring Museum Meaning: A Critical Assesment Framework*. *The Journal of Museum Education*, 41-49.
- Yeter, F., & Fidan, N. K. (2018). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Müze Metaforları. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 173-194.
- Yılmaz, İ., & Yetiş, Ş. A. (2016). Göreme Açık Hava Müzesi'ne Gelen Ziyaretçilerin Müze Deneyiminin Demografik Özelliklerine Göre Değişmesi. *Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi*, 44-59.
- Zülfikar, A.B., & Ediz, Ö. (2020). Değişen Müze ve Müzecilikte Sergilemenin Teknoloji Boyutunun İncelenmesi: Bursa Panorama Müzesi Örneği. *LYCUS Dergisi*, 67-100.